

Kümeleme Analizleri ve Uygulamaları

Öğr.Gör. Ahu Cephe

Uygulamalı Tıpta Yapay Zeka Eğitimi

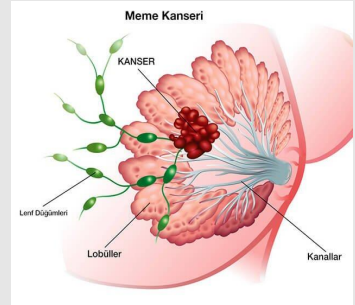
Erciyes Üniversitesi

15 Mayıs 2022

Heterojen Bir Hastalığı Tanımak ve Tanımlamak

Meme Kanseri

- Hastadan hastaya farklı türler
- Farklı biyolojik davranış
- Genç kadınlarda (40 yaşından küçük) daha hızlı seyretmekte iken, ileri yaş hastalarda (70 yaşından büyük) daha yavaş seyirli

Heterojen Hastalıklar

- Kanser
- Felç
- Kardiyovasküler Hastalıklar
- Otizm
- Bulaşıcı Hastalıklar
- Otoimmün Hastalıklar
- Obezite
- Glokom
- ...

Heterojen Bir Hastalığı Tedavi Etmek

- Heterojen hastalıklar tek bir hastalık olarak tanımlanamaz.
- Diagnostik, prognostik, terapötik moleküler biyobelirteçlerin tespiti doğru teşhis ve tedavi için son derece önemlidir.
- Hastalığın kimlik kartı hastalığın etki ettiği doku ve/veya organın moleküler yapısından gizlidir.

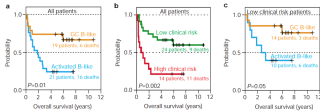
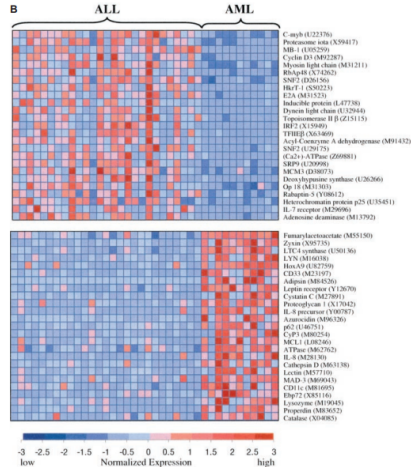
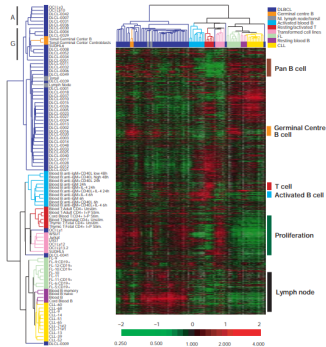
Heterojen Hastalıklarla Karşılaşıldığında Ne Yapmalı?

Hastalıkları farklı alt türlere ayırmak

- Alt türlere göre farklı klinik denemeler oluşturmak
- Daha basit ve sade modeller oluşturmak
- Alt türlere özel klavuzlar oluşturmak
- Bireysel tıpta daha etkin ve verimli tedaviler uygulamak

Distinct types of diffuse large B-cell lymphoma identified by gene expression profiling

Molecular Classification of Cancer: Class Discovery and Class Prediction by Gene Expression Monitoring

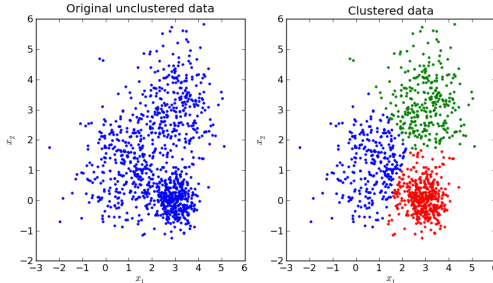

Sınıflandırma ve Kümeleme Analizleri Arasındaki Farklar

	Clustering	Classification
DEFINITION	An unsupervised learning technique that group similar instances on the basis of features	A supervised learning technique that assign predefined tags to instances on the basis of features
SUPERVISION	Unsupervised learning technique	Supervised learning technique
TRAINING DATASET	Does not use training dataset	Uses a training dataset
LABELS	There are no labels	There are labels for training data
PROCESS	Uses statistical concepts, dataset is split into subsets with similar features	Uses the algorithms to categorize the new data according to the observations of the training set
AIM	Group a set of objects in order to find whether there is any relationship between them	Find to which class a new object belongs to from the set of predefined classes

Kümeleme Analizi

- Amaç: Benzer gözlemleri aynı gruplara (kümelere), farklılık gösteren gözlemleri farklı gruplara atamak
- Kümeleme analizleri, kendi içinde benzer (homojen), kendi aralarında farklı (heterojen) gruplardan oluşan bir yapı oluşturur.

Sağlık Alanında Kümeleme Analizleri

- Hastalık alt türlerini keşfetmek
- Hastalık evrelerini bulmak

Cross-sectional Subtypes

Figure 1. Subtypes of a disease by phenotype using cross-sectional biodata; for example, a single measure of blood sugar or a medical image. An example would be diabetes which is subtyped into "Type I" and "Type II".
Image created by author.

Stages

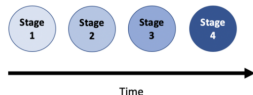

Figure 2. Grouping disease by stage, using longitudinal data which measures progression over time. An example would be cancer which is usually grouped into stages 1-4. Image created by Author.

Kümeleme Analizinin Amaçları:

- Veriyi anlamak
- Veri görselleştirmek
- Boyut indirgemek

Kümeleme Analizi Adımları:

- Veri matrisi oluşturma ve veri ön işleme
- Benzerlik veya uzaklık matrislerinin oluşturulması
- Küme sayısının belirlenmesi
- Kümeleme yönteminin uygulanması
- Küme geçerliliği ve güvenilirliği